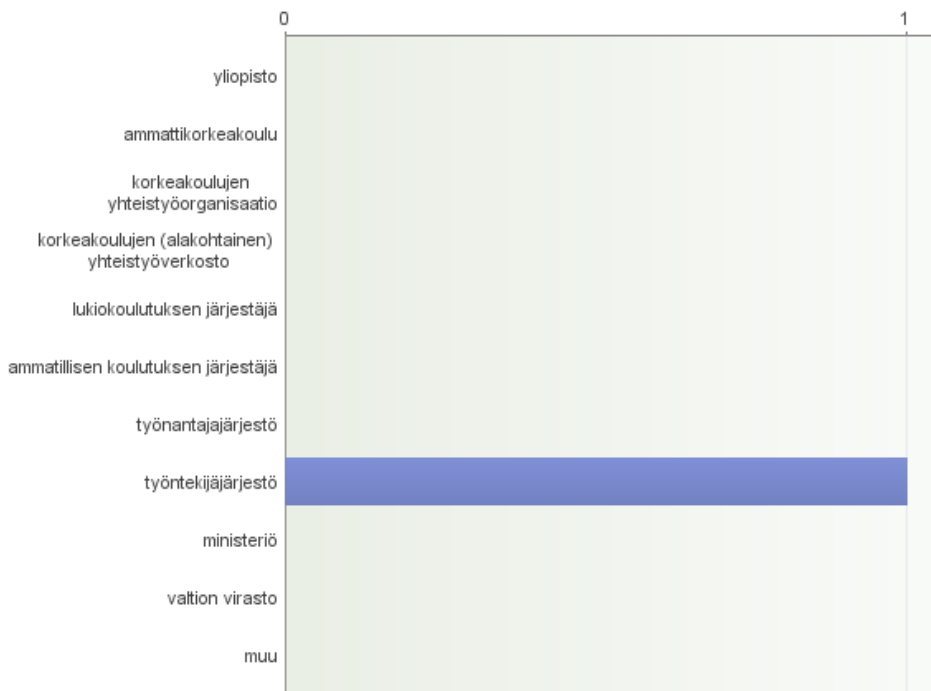


Vastausaika 27.1.2017 14:26:10

Valmiina valintoihin lausuntopyyntö

1. Lausunnonantajan tyyppi

Vastaajien määrä: 1



2. Lausunnonantaja

Vastaajien määrä: 1

Lausunnonantajan (organisaatio) nimi	Lausunnon lähettäjä (henkilö)	Puhelinnumero	Sähköpostiosoite
Toimihenkilökeskusjärjestö STTK ry	Riina Nousiainen	0503106056	riina.nousiainen@sttk.fi

3. Vastaako raportin luvussa 2 Korkeakoulujen valintamenettelyjen nykytila esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.32-33) lausunnonantajan näkemystä?

Vastaajien määrä: 1

	kyllä	kyllä pääosin	ei pääosin	ei	ei kantaa	Yhteensä	Keskiarvo
Lausunnonantajan näkemys	0	1	0	0	0	1	2

4. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 2

Vastaajien määrä: 1

- STTK pitää perusteltuna työryhmän näkemystä, jonka mukaan järjestelmä, jossa korkeakoulujen pääsykokeissa mitataan osin samoja asioita kuin ylioppilastutkinnossa, on tehoton ja hakijan kannalta epätarkeyden mukainen. Korkeakoulujen opiskelijavalintoja tulisi kehittää siten, että siirtymä toiselta asteelta jatko-opintoihin olisi nykyistä sujuvampi ja nopeampi.

Työryhmän toimeksiannon suurimpana heikkoutena STTK pitää sitä, ettei työryhmältä ole edellytetty ehdotuksia ammatillisen tutkinnon hyödyntämiseksi korkeakoulujen opiskelijavalinnoissa. STTK esittää, että jatkotyö ammatillisten tutkintojen osalta käynnistetään pikaisesti ja että opiskelijavalintojen uudistamiseen liittyvät laajemmat

toimenpiteet käynnistetään vasta tämän jatkotyön jälkeen. Muutoin on vaarana, että ammatillisen tutkinnon suorittaneet eivät ole opiskelijavalinnoissa yhdenvertaisessa asemassa ylioppilastutkinnon suorittaneiden kanssa.

Lisäksi on mahdollistettava hakeutuminen korkeakoulutukseen myös muille kuin suoraan toiselta asteelta siirtyville. Tässä olisi järkevää hyödyntää esimerkiksi avoimen väylää huomattavasti nykyistä laajemmin.

5. Vastaako raportin luvussa 3 Ylioppilastutkinto ja lukioaikaiset muut suoritukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.40-41) lausunnonantajan näkemystä?

Vastaajien määrä: 1

	kyllä	kyllä pääosin	ei pääosin	ei	ei kantaa	Yhteensä	Keskiarvo
Lausunnonantajan näkemys	0	1	0	0	0	1	2

6. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 3

Vastaajien määrä: 1

- STTK:n mielestä toisen asteen tutkintoa tulisi voida hyödyntää nykyistä laajemmin korkeakoulujen opiskelijavalinnoissa. Ei ole järkevää kuormittaa samana vuonna toiselta asteelta valmistuneita useilla, päällekkäisiä asioita mittaavilla kokeilla.

STTK pitää välttämättömänä jatkotyön käynnistämistä ammatillisen tutkinnon suorittaneiden osalta. On liian kapea-alaista tarkastella opiskelijavalintojen kehittämistä vain ylioppilastutkinnon suorittaneiden osalta. 37% ammattikorkeakoulujen uusista opiskelijoista on jo tällä hetkellä suorittanut ammatillisen tutkinnon. Työelämän näkökulmasta ammatillisen tutkinnon ja sen jälkeen ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneet ovat haluttuja ja arvostettuja osajia.

Kannattamme myös lukiodiplomeiden laajempaa käyttöä opiskelijavalinnoissa esimerkiksi viestintä- ja vuorovaikutustaitoja painottavilla aloilla. Samalla tulee pohtia, miten näitä taitoja arvioidaan ammatillisen tutkinnon suorittaneilla. Valintatapojen ja kriteereiden tulee olla läpinäkyvät ja niissä tulee toteutua hakijoiden yhdenvertaisuus.

7. Vastaako raportin luvussa 4 Akateemiset taidot, motivaatio, kiinnostus ja soveltuvuus esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.49-50) lausunnonantajan näkemystä?

Vastaajien määrä: 1

	kyllä	kyllä pääosin	ei pääosin	ei	ei kantaa	Yhteensä	Keskiarvo
Lausunnonantajan näkemys	0	1	0	0	0	1	2

8. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 4

Vastaajien määrä: 1

- STTK jakaa työryhmän näkemyksen, jonka mukaan korkeakoulujen opiskelijavalintojen tulee perustua pääosin toisen asteen koulutuksen aikana hankittuun tietoon. Sen sijaan työryhmän esittämät, alalle soveltuvuuden arviointia koskevat perusteet ovat suppeat. Erityisesti sosiaali- ja terveysalalla soveltuvuuskokeiden päätehtävä on ollut alalle soveltumattomien karsinta. SORA-lainsäädäntö antoi mahdollisuuden korkeakouluille puuttua alalle soveltumattomien opiskeluoikeuteen, mutta lainsäädäntöä on hyödynnetty vain vähän. Käytännössä soveltumattomuuden todentaminen on vaikeaa muista kuin terveydellisistä syistä, mikä näkyy myös opiskelijoiden oikeusturvavalutakunnan tilastoissa. Alalle soveltumattomuus tulee usein ilmi harjoittelujaksolla. Työpaikkojen näkökulmasta vastuu opiskeluoikeutta koskevissa kysymyksissä on kuitenkin korkeakouluilla.

SORA-lainsäädäntöä tulee voida soveltaa opintojen aikana nykyistä paremmin, jotta soveltumattomuuteen voidaan tarvittaessa puuttua ja osoittaa opiskelijalle soveltuvampi opintoala. Tämä ei kuitenkaan poista kokonaan tarvetta soveltuvuuskokeille. Esimerkiksi sosiaali- ja terveysalan ammattikorkeakoulutukseen tulisi kehittää yhdenmukaiset ja valtakunnalliset pääsy- ja soveltuvuuskokeet.

9. Vastaako raportin luvussa 5 Valintojen dynamiikka, kustannukset ja koulutuksellinen tasa-arvo esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.55-56) lausunnonantajan näkemystä?

Vastaajien määrä: 1

	kyllä	kyllä pääosin	ei pääosin	ei	ei kantaa	Yhteensä	Keskiarvo
Lausunnonantajan näkemys	0	1	0	0	0	1	2

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 5

Vastaajien määrä: 1

- Valmennuskursseja suosiva valintakoejärjestelmä ei STTK:n mielestä edistä koulutuksellista tasa-arvoa. Lisäksi ongelmana on se, etteivät korkeakoulut tee laajasti yhteistyötä yhteisten valintakokeiden ja -kriteerien kehittämiseksi tai aikatauluta valintakokeita niin, että hakeutuminen useampaan korkeakouluun samaan tai vastaavaan koulutusohjelmaan olisi ylipäättään mahdollista samana vuonna. Valmennuskurssien osalta ongelma kuitenkin koskee lähinnä yliopistoja ja sielläkin vain osaa suosituimmista koulutusaloista. STTK on huolissaan siitä, että luodaan lukiokoulutuksen käyneiden suosiminen korkeakoulujen valinnoissa voi luoda uusia epätasarvoistavia käytäntöjä.

11. Vastaako raportin luvussa 6 Ylioppilastutkinnon aiempaa parempi hyödyntäminen – ehdotukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.69-70) lausunnonantajan näkemystä?

Vastaajien määrä: 1

	kyllä	kyllä pääosin	ei pääosin	ei	ei kantaa	Yhteensä	Keskiarvo
Lausunnonantajan näkemys	0	0	1	0	0	1	3

12. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 6

Vastaajien määrä: 1

STTK ei kannata työryhmän esitystä, jonka mukaan korkeakoulut voisivat edellyttää ammatillisen tutkinnon suorittaneilta yhden tai useamman ylioppilastutkinnon kokeen suorittamista. Toiselta asteelta valmistuneiden tulee hyötyä yhdenvertaisesti suorittamastaan toisen asteen tutkinnosta hakeutuessaan korkeakoulutukseen. Jatkokyön käynnistäminen ammatillisen tutkinnon hyödyntämisestä on käynnistettävä pikaisesti.

Lisäksi STTK painottaa, että opiskelijoiden tulee jo toisen asteen opintojen alkaessa voida tehdä sellaisia opiskeluun liittyviä valintoja, joilla on merkitystä korkeakoulutukseen hakeuduttaessa. Tämä tarkoittaa sitä, että valintakriteerit eivät voi muuttua jatkuvasti. On taloudellisestikin ajatellen järkevää tukea sujuvaa siirtymistä korkeakoulutukseen eikä luoda painetta esimerkiksi ylimääräisten lisäkurssien suorittamiseen toisen asteen opintojen loppuvaiheessa.

Elinikäisen oppimisen toteutumisen kannalta on tärkeää mahdollistaa hakeutuminen ja pääsy korkeakoulutukseen erilaisissa elämäntilanteissa oleville ja jo pitkään työelämässä toimineille. Ylioppilastutkinnosta ei pidä tehdä korkea-asteelle pääsyn uutta pullonkaulaa.

STTK kannattaa työryhmän esitystä suoravalinnoista ammatillisesta koulutuksesta hyvillä arvosanoilla saman alan ammattikorkeakoulutukseen jatkaville. MOOC-kurssien hyödyntämisestä opiskelijavalinnassa on hyvä kerätä laajemmin kokemuksia.

STTK kiittää työryhmää siitä, että se on tarkastellut esityksen vaikutuksia sukupuolten väliseen tasa-arvoon. Työmarkkinat ja koulutus ovat Suomessa poikkeuksellisen vahvasti segregoituneita ja naiset ovat yliedustettuina korkeakoulutuksessa.

13. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 1 toteuttamista: Korkeakoulut ottavat vuoteen 2018 mennessä käyttöön opiskelijavalinnan, joka ei edellytä hakijalta pitkää valmentautumista. Asiasta on sovittu opetus- ja kulttuuriministeriön ja kunkin korkeakoulun välillä tulossopimuksissa vuosille 2017–2020. ?

Vastaajien määrä: 1

	kyllä	kyllä pääosin	ei pääosin	ei	ei kantaa	Yhteensä	Keskiarvo
Lausunnonantajan näkemys	1	0	0	0	0	1	1

14. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 1

Ei vastauksia.

15. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 2 toteuttamista: Korkeakoulujen opiskelijavalintojen tulee perustua pääsääntöisesti toisen asteen koulutuksen aikana hankittuun osaamiseen eikä esimerkiksi pääsykoekirjoista opiskeltaviin korkeakouluopintojen sisältöihin. Korkeakoulut kehittävät valintojen kokonaisuutta siten, että hakukäyttäytyminen itsessään heijastaa hakijoiden motivaatiota eikä sitä tarvitse erikseen mitata yksittäisillä kokeilla. Todistusvalintojen lisääminen on kustannustennäkökulmasta erityisen tärkeää vetovoimaisilla koulutusaloilla. ?

Vastaajien määrä: 1

	kyllä	kyllä pääosin	ei pääosin	ei	ei kantaa	Yhteensä	Keskiarvo
Lausunnonantajan näkemys	0	1	0	0	0	1	2

16. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 2

Vastaajien määrä: 1

Lisäksi tulee mahdollistaa alalle soveltuvuuden arviointi, joka on tärkeää mm. potilasturvallisuutta tai muuta yleistä turvallisuutta koskevilla aloilla.

17. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 3 toteuttamista: Toisen asteen tutkintojen todistuksia ja opintomenestystä voidaan hyödyntää korkeakoulujen valinnoissa aiempaa enemmän. Nykyinen ylioppilastutkinto tarjoaa korkeakouluille luotettavaa ja vertailukelpoista tietoa tutkinnon suorittaneiden osaamisesta. Korkeakoulut lisäävät todistusvalintoja siten, että vuoteen 2020 mennessä pääosa opiskelijoista valitaan toisen asteen koulutuksen todistusten perusteella ja valtaosin

Ylioppilastutkinnon koetuloksien perusteella. ?

Vastaajien määrä: 1

	kyllä	kyllä pääosin	ei pääosin	ei	ei kantaa	Yhteensä	Keskiarvo
Lausunnonantajan näkemys	0	0	1	0	0	1	3

18. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 3

Vastaajien määrä: 1

- STTK ei kannata työryhmän esitystä, jonka mukaan valtaosa opiskelijoista valittaisiin ylioppilastutkinnon koetuloksien perusteella. Esitys ei huomio ammatillisen tutkinnon suorittaneita. Jatkokyön käynnistäminen ammatillisen tutkinnon hyödyntämiseksi on käynnistettävä pikaisesti.

19. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 4 toteuttamista: Korkeakoulut muuttavat valintaperusteiden päivitysrytmiä siten, että erityisesti todistusten hyödyntämisen osalta valintaperusteet ovat nykyistä pysyvämpiä. Lukiolaisten tulee voida tietää opintojensa alkuvaiheessa, ennen kriittisiä ainevalintoja ja ylioppilastutkinnon kirjoittamisaikataulun suunnittelua, millaisilla perusteilla korkeakouluihin valitaan opiskelijoita lukio-opintojen päättyessä. ?

Vastaajien määrä: 1

	kyllä	kyllä pääosin	ei pääosin	ei	ei kantaa	Yhteensä	Keskiarvo
Lausunnonantajan näkemys	0	1	0	0	0	1	2

20. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 4

Vastaajien määrä: 1

- STTK esittää, että perusteissa huomioidaan kaikki toisen asteen opiskelijat, ei vain lukiolaiset.

21. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 5 toteuttamista: Lisättäessä ylioppilastutkintoon perustuvia todistusvalintoja korkeakoulut uudistavat toissijaisia valintamenettelyjä hakeutumismahdollisuuksien varmistamiseksi erilaisissa elämäntilanteissa oleville. Korkeakoulut ottavat käyttöön erityisesti verkossa järjestettyä avointa korkeakouluopetusta ja digitaalisia suoritustapoja hyödyntäviä valintoja. Nämäkin haut voidaan järjestää osana yhteishakua. ?

Vastaajien määrä: 1

	kyllä	kyllä pääosin	ei pääosin	ei	ei kantaa	Yhteensä	Keskiarvo
Lausunnonantajan näkemys	0	0	1	0	0	1	3

22. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 5

Vastaajien määrä: 1

- STTK ei kannata pääosin ylioppilastutkintoon perustuvia valintoja. Jatkokyön käynnistäminen ammatillisen tutkinnon hyödyntämiseksi on käynnistettävä pikaisesti.

Sen sijaan STTK pitää erittäin tärkeänä, että hakeutuminen ja pääsy korkeakoulutukseen on mahdollista erilaisissa elämäntilanteissa oleville, kuten pitkään työelämässä toimineille.

23. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 6 toteuttamista: Yliopistot ja ammattikorkeakoulut valmistelevat vuoden 2017 aikana suositukset ylioppilastutkinnon yhteisiksi pisteytysmalleiksi yhdessä Ylioppilastutkintolautakunnan kanssa. Pisteytysmallien tulee olla käytettävissä sekä todistusvalinnoissa että mahdollisissa yhteispistevalinnoissa. Malleissa tulee huomioida IB-, EB- ja Reifeprüfung-tutkintojen arvosanojen pisteytys. Opetus- ja kulttuuriministeriö tukee kehitystyötä taloudellisesti. Erottelukyvyyn lisäämiseksi pisteytysmalleissa hyödynnetään ylioppilastutkinnon arvosanoja. ?

Vastaajien määrä: 1

	kyllä	kyllä pääosin	ei pääosin	ei	ei kantaa	Yhteensä	Keskiarvo
Lausunnonantajan näkemys	0	1	0	0	0	1	2

24. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 6

Vastaajien määrä: 1

STTK kannattaa yhteisen pisteitysmallin rakentamista, mutta katsoo että työ tulee käynnistää vasta sen jälkeen, kun on ratkaistu ammatillisen tutkinnon suorittaneiden haku korkeakoulutukseen.

25. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 7 toteuttamista: Korkeakoulut huomioivat valintaperusteiden signaali vaikutukset lukioaikaisiin ainevalintoihin. Valintaperusteiden kautta korkeakoulut voivat vaikuttaa osaamiseen, joka korkeakoulutukseen hakeutuvilla on lukion päättyessä. Jos korkeakoulut kokevat esimerkiksi matematiikan, ruotsin tai muun kielitaidon nykytason ongelmalliseksi, voivat ne vaikuttaa lukiolaisten motivaatioon opiskella näitä aineita korostamalla niiden merkitystä valintaperusteissa laajasti ja viestimällä tästä selkeästi. ?

Vastaajien määrä: 1

	kyllä	kyllä pääosin	ei pääosin	ei	ei kantaa	Yhteensä	Keskiarvo
Lausunnonantajan näkemys	1	0	0	0	0	1	1

26. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 7

Ei vastauksia.

27. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 8 toteuttamista: Ammatillisten tutkintojen hyödyntämisestä ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen valinnoissa käynnistetään jatkotyö, johon osallistuvat korkeakoulujen ja koulutuksen järjestäjien edustajien lisäksi Opetushallitus ja opetus- ja kulttuuriministeriö. Hakijat voidaan lain mukaan jakaa valinnoissa ryhmiin koulutustaustan mukaan. Kaikissa tapauksissa ei ole tarkoituksenmukaista soveltaa samoja perusteita eri ryhmiin, esim. ylioppilastutkinnon ja ammatillisen tutkinnon suorittaneisiin. Ammatillisen koulutuksen suorittaneita tulisi tulevaisuudessa valita mahdollisimman moniin koulutuksiin ammatillisen koulutuksen todistusten perusteella. ?

Vastaajien määrä: 1

	kyllä	kyllä pääosin	ei pääosin	ei	ei kantaa	Yhteensä	Keskiarvo
Lausunnonantajan näkemys	1	0	0	0	0	1	1

28. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 8

Vastaajien määrä: 1

STTK pitää jatkotyön käynnistämistä erittäin tarpeellisena. Muita työryhmän ehdottamia jatkotoimia ei tule käynnistää ennen kuin tämä jatkotyö on valmistunut.

29. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 9 toteuttamista: Niissä tapauksissa, joissa korkeakoulu haluaa edellyttää kaikilta hakijoilta vertailukelpoista näyttöä akateemisesta osaamisesta, voisi se oman pääsykokeen sijasta käyttää valintaperusteena yhtä, kahta tai kolmea ylioppilastutkinnon koetta myös ammatillisen tutkinnon suorittaneilta. Useilla aloilla yksi tutkinnon koe riittänee. Lukiolaki (L 629/1998 § 18a) mahdollistaa joustavan osallistumisen ylioppilastutkintoon ja sen kokeisiin. Opetus- ja kulttuuriministeriön ylioppilastutkinnon kehittämistarpeita kartoittava työryhmä voi ottaa kantaa 2017 alussa onko ylioppilastutkinnon osien suoritusmahdollisuuksia tarpeen tarkastella. ?

Vastaajien määrä: 1

	kyllä	kyllä pääosin	ei pääosin	ei	ei kantaa	Yhteensä	Keskiarvo
Lausunnonantajan näkemys	0	0	0	1	0	1	4

30. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 9

Vastaajien määrä: 1

STTK ei kannata esitystä, ja katsoo sen vaarantavan hakijoiden yhdenvertaisuuden. Esitys voisi johtaa koko ammatillisen koulutuksen vetovoiman laskuun. Työryhmä ei ole tuonut esille signaali vaikutuksia peruskoulun jälkeisiin opiskeluvaihtoihin.

31. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 10 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö valmistelee lainsäädäntöön edellisen kohdan edellyttävät muutokset joko niin, että korkeakoulu voi edellyttää maksullisen ylioppilastutkinnon kokeen suorittamista ei-ylioppilaalta (YoL 8 §, AMKL 12 §) tai tekemällä tarvittavat muutokset ylioppilastutkinnon maksuihin. ?

Vastaajien määrä: 1

	kyllä	kyllä pääosin	ei pääosin	ei	ei kantaa	Yhteensä	Keskiarvo
--	-------	---------------	------------	----	-----------	----------	-----------

Lausunnonantajan näkemys	0	0	0	1	0	1	4
--------------------------	---	---	---	---	---	---	---

32. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 10

Vastaajien määrä: 1

- STTK ei kannata esitystä, ja katsoo sen vaarantavan hakijoiden yhdenvertaisuuden. Esitys voisi johtaa koko ammatillisen koulutuksen vetovoiman laskuun. Työryhmä ei ole tuonut esille signaalivaikutuksia peruskoulun jälkeisiin opiskeluvaihtoihin.

33. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 11 toteuttamista: Soveltuvuuden mittaamisen kehittämisessä korkeakouluissa tulee lähtökohdانا olla nykyistä tarkempi, mahdollisuuksien mukaan tutkimusnäyttöön perustuva, määrittely siitä, mitä soveltuvuudella tarkoitetaan ja miten sitä on syytä arvioida. ?

Vastaajien määrä: 1

	kyllä	kyllä pääosin	ei pääosin	ei	ei kantaa	Yhteensä	Keskiarvo
Lausunnonantajan näkemys	1	0	0	0	0	1	1

34. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 11

Ei vastauksia.

35. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 12 toteuttamista: Ammattikorkeakoulut selvittävät vuonna 2017 kansainvälisten testien hyödyntämistä laajasti I syklin vieraskielisen korkeakoulutuksen opiskelijavalinnoissa ulkomaisten tutkinnon suorittaneiden osalta. ?

Vastaajien määrä: 1

	kyllä	kyllä pääosin	ei pääosin	ei	ei kantaa	Yhteensä	Keskiarvo
Lausunnonantajan näkemys	1	0	0	0	0	1	1

36. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 12

Ei vastauksia.

37. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 13 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö laatii jatkotyönä suunnitelman yhdessä korkeakoulujen kanssa opiskelijavalintojen kehittämistä tukevan tutkimuksen tarpeesta. Opiskelijavalintojen tutkimuksessa on seurattava valintojen onnistumista, kansainvälisiä hyviä käytänteitä sekä muun muassa arvioitava soveltuvuuskokeiden merkitystä valinnoissa. ?

Vastaajien määrä: 1

	kyllä	kyllä pääosin	ei pääosin	ei	ei kantaa	Yhteensä	Keskiarvo
Lausunnonantajan näkemys	1	0	0	0	0	1	1

38. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 13

Ei vastauksia.

39. Muita huomioita ja näkemyksiä raportista

Ei vastauksia.

40. Näkemyksiä ylioppilastutkinnon kehittämisestä

Ei vastauksia.

41. Pääsykokeiden kustannukset

Ei vastauksia.

